

Federalno ministarstvo okoliša i turizma
Sektor za okolišne dozvole, procjenu utjecaja na okoliš i registre zagađivača
Hamdije Čemerlića 2, 71 000 Sarajevo

Predmet: Primjedbe na Zahtjev za izdavanje okolišne dozvole operatoru ArcelorMittal d.o.o. Zenica

Poštovani,

Zahtjev za reviziju okolinske dozvole broj 16-08-3014/25 od 12.5.2025. godine ne sadrži sve elemente propisane članom 86 Zakona o zaštiti okoliša FBiH (15/21). U Zahtjevu nedostaju:

- uvjerenje nadležne porezne uprave da nema neizmirenih novčanih obaveza za kazne izrečene zbog učinjenih prekršaja u oblasti okoliša;
- opis predloženih mjera, tehnologija i drugih tehnika za sprječavanje ili ukoliko to nije moguće, smanjenje emisija iz postrojenja;
- opis ostalih mjera radi usklađivanja sa osnovnim obavezama operatera, posebno mjera nakon zatvaranja ili rušenja postrojenja.

Član 84 Zakona o zaštiti okoliša FBiH (15/21) propisuje da u opšte obaveze operatera koje se trebaju ispuniti tokom izgradnje, rada, održavanja i prestanka rada pogona i postrojenja, posebno obavezu da operater poduzme mjere nakon prestanka rada postrojenja za izbjegavanje rizika od zagađenja i za **povrat lokacije na kojoj se nalazi postrojenje u zakonom propisano stanje okoliša**. U Zahtjevu se nigdje ne spominju mjere za povrat lokacije na kojoj se nalaze postrojenja u zakonom propisano stanje okoliša nakon prestanka rada postrojenja. Poglavlje 9 Zahtjeva u naslovu ima „remedijaciju“ koja se u tekstu Zahtjeva ne spominje. Postrojenja koksara i energetika (stara toplana) već su prestala s radom i potrebno je Zahtjev dopuniti obavezama iz člana 84 i 86 Zakona. Raspolažemo informacijama da je na nekoliko lokacija u krugu fabrike nepropisno odložen tečni otpad i mulj iz koksare, u bazenima iskopan u zemlji, a neki su čak zatrpani troskom kako bi se prikrili tragovi nepropisnog odlaganja.

Dana 15.7.2025. uputili smo zahtjev Federalnoj upravi za inspekcijske poslove za inspekcijskim pregledom na dvije lokacije, ali do danas nismo dobili informaciju da li je izvršen pregled niti da li je utvrđeno nepravilno odlaganje otpada.

- Lokacija 1 (deponija zatrpana troskom): <https://maps.app.goo.gl/FES3Q27fC46t83Te7>
- Lokacija 2 (otvorena deponija): <https://maps.app.goo.gl/7mBduexF5oSfwi1K6>

Član 97 stav (1) Zakona o zaštiti okoliša FBiH (15/21) propisuje da Okolinska dozvola prestaje važiti ukoliko operater prestane da ispunjava uslove i mjere koji su utvrđeni dozvolom. Udruga Eko forum Zenica od Ministarstva je 1.8.2025. tražilo dostavljanje izvještaje Federalne uprave za inspekcijske poslove o provedenim kontrolama realizacije provođenja mjera iz okolinske dozvole kod tog operatera (za period oktobar 2022 - maj 2025), te izvještaje o postupanju po osnovu izvršenog inspekcijskog nadzora i poduzetim sanacijskim mjerama koje su naložene u slučaju utvrđenih nedostataka (u skladu s članom 91 stav 5 Zakona

Udruga građana "Eko Forum" Zenica

Talića brdo 11, 72000 Zenica, JIB: 4218656990007
Kontakti: +387 32 40 50 50 info@ekoforumzenica.ba
www.ekoforumzenica.ba

Implementacioni partneri:

o zaštiti okoliša FBiH). Do isteka roka za dostavljanje ovog Mišljenja, nismo dobili te informacije i bez njih se ne može utvrditi da li je i uolikoj mjeri operater ispunio obaveze iz prethodne okolinske dozvole (broj UPI 05/2-02-19-5-34/21 SN od 31.10.2022. godine). Jedini nama dostupan izvještaj inspekcije je Izvještaj o inspekcijskim nadzorima u periodu od 1.5.2023. do 30.11.2023. godine broj 10-19-4-00589/2024-1004-2-P od 4.1.2024. godine, prema kojem su se već tada stekli uslovi za prestanak važenja prethodne okolinske dozvole.

Na fotografijama su prikazane sporne lokacije.

Osim koksare i energetike, u periodu za koji se izdaje okolinska dozvola izvjesno je i gašenje integralne proizvodnje, odnosno pogona visoke peći i aglomeracije, prema informacijama od budućeg vlasnika (grupacija Pavgorđ). I za ove pogone potrebno je dopuniti Zahtjev opisom planiranih mjera nakon eventualnog zatvaranja tih postrojenja.

Na stranici 8 Zahtjeva, projektovani kapacitet deponije Rača dat je u m², a ilegalno odlagalište troske u krugu u m³ (nije jasno da li se radi o 1,5 miliona m³ ili 150000 m³). U prethodnoj okolinskoj dozvoli kapacitet deponije Rača bio je 10 miliona m³. Šta se u međuvremenu promijenilo?

U listi katastarskih čestica na strani 11 Zahtjeva nedostaju katastarske čestice koje su u posjedu operatera (deponija Rača), za koje je presudom Općinskog suda Zenica broj 43 0 Ps 173249 19 Ps od 16.9.2022. utvrđeno pravo vlasništva.

Površina deponije Rača u vlasništvu operatera na strani 8 Zahtjeva je 298.166 m² a na strani 31 zahtjeva 268.620 m². Potrebno je uskladiti ove podatke.

Na strani 32 zahtjeva kao alternativa odlaganju otpada na deponiju Rača predlaže se područje rudnika u Prijedoru. Transport otpada do Prijedora nije ekonomski isplativ i teško je povjerovati da će i sadašnji i budući vlasnik koristiti ovu mogućnost. Potrebno je Zahtjev dopuniti zahtjevom za izdavanje ekološke dozvole za odlaganje otpada u Prijedoru i ostale projektne tehničke dokumentacije koja se spominje u ovom Zahtjevu.

Udruženje građana "Eko Forum" Zenica

Talića brdo 11, 72000 Zenica, JIB: 4218656990007

Kontakti: +387 32 40 50 50 info@ekoforumzenica.ba

www.ekoforumzenica.ba

Implementacioni partneri:

Odlagališta BOF i VP troske na strani 33 Zahtjeva ne ispunjavaju uslove propisane prethodnom okolinskom dozvolom. Operater je bio u obavezi da uspostavi sistem upravljanja otpadom na kontroliranoj deponiji, a to nije urađeno, prema Izvještaju inspekcije od 4.1.2024. godine.

Procijenjena količina otpada od 1,5 miliona m³ na površini od 75.000 m² zahtijeva visinu odlaganja od preko 50 metara, što predstavlja potrebu za proračunom stabilnosti kosina, bermove i terase, drenažu i prekrivku (procjedne vode, erozija, prašina), te nosivost podloge i eventualnu geotehničku sanaciju. Nijedne od tih mjera nema u ovom Zahtjevu.

Opis vodoprivrede na strani 35 zahtjeva ne obuhvata otpadne vode sa BOF čeličane (DHD sistem - Gazočistka).

Za skladišta troske na stranama 41 i 42 Zahtjeva navedeno je da ih „treba uskladiti sa Zakonom o upravljanju otpadom“. Ista obaveza stajala je i u prethodnoj dozvoli ali to za 3 godine nije realizovano, niti je urađen ikakav plan za usklađivanje. Nema svrhe ponavljati mjere i obaveze iz jedne u drugu dozvolu ukoliko se iste neće realizovati.

Za taložne bazene za mulj i skladišta mulja iz DOOR sistema u Zahtjevu nije navedeno da su odlagališta zapunjena i da se mulj prelijeva oko taložnika, kao što je konstatovano još u Izvještaju inspekcija od 4.1.2024.

U poglavlju 1.3 Zahtjeva navedeno je da je ukupno zahvatanje i potrošnja vode oko 8 miliona m³ godišnje. Vodna dozvola izdata je 2023. godine za potrošnju od 16.994 m³ godišnje na osnovu čega je utvrđen EBS od 122.457. Potrebno je provjeriti validnost podataka iz vodne dozvole i iz Zahtjeva jer se radi o ogromnoj razlici. U prethodnoj okolinskoj dozvoli navedena je ukupna potrošnja vode od 16.697.572 m³ godišnje od čega je oko 8 miliona u internoj recirkulaciji.

Potrošnja električne energije u pogonu BOF čeličana (39 kWh/t) na strani 59 Zahtjeva prepolovljena je u odnosu na podatke iz prethodne okolinske dozvole (92 kWh/t), što može ukazivati da se postrojenja za prečišćavanje dimnih plinova (sekundarno otprašivanje) ne koriste, a što je vidljivo i kroz povećane vidljive emisije s krova BOF čeličane u posljednjih najmanje godinu dana. Potrebno je provjeriti status i potrošnju energije postrojenja za smanjenje emisija na BOF čeličani. Također je smanjena i potrošnja električne energije po toni proizvoda u pogonu valjaonice, sa 123 na 39 kWh/t. Potrebno je provjeriti kako je došlo do trostrukog smanjenja potrošnje.

U poglavlju 2.3 nisu navedene sve potrebne karakteristike emisija u zrak, date su samo prosječne a ne i maksimalne vrijednosti. Prosječne emisije prašine na tački Z1 smanjene su sa 270 mg/Nm³ na 4,72 mg/Nm³. Emisije SO₂ smanjene su sa 106,6 na 32,03 mg/Nm³. Kako je ostvareno toliko smanjenje ako se zna da nije bilo investicija na ekshaustorima?

I za sva ostala mjerna mjesta (Z2, Z3, Z4, Z5) vrijedi isti komentar – nedostatak podataka i neobjašnjivo/nerealno smanjenje prosječnih emisija u odnosu na prethodnu okolinsku dozvolu.

U Zahtjevu nedostaju podaci za potencijalne fugitivne emisije u zrak (poglavlje 3.1). Potrebno je izvršiti procjenu tih emisija.

Podaci o kvalitetu zraka za mjerno mjesto Tetovo (strana 81-88 Zahtjeva) su nepotpuni, jer mjerna stanica nije u funkciji od 12.8.2024.

U poglavlju 4.2 nisu navedene sve potrebne karakteristike emisija u površinske vode, date su samo maksimalne prosječne vrijednosti na dan. Potrebno je dopuniti nedostajuće podatke.

Za otpadne vode na strani 129 Zahtjeva navedeno je da se isti vrši u skladu s Uredbom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije ("Sl.novine FBiH" br. 26/20, 96/20 i 01/24). Ta uredba

Udruženje građana "Eko Forum" Zenica

Talića brdo 11, 72000 Zenica, JIB: 4218656990007

Kontakti: +387 32 40 50 50 info@ekoforumzenica.ba

www.ekoforumzenica.ba

Implementacioni partneri:

propisuje obavezu izrade detaljnog dinamičkog plana koji sadrži spisak aktivnosti i mjera s finansijskom procjenom za ulaganje, zadanim rokovima realizacije svake pojedine aktivnosti i konačnim propisanim rokom za završetak aktivnosti. U februaru 2025. godine objavljen je Izvještaj o (ne)provođenju aktivnosti za ispunjavanje uslova ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije privrednim i industrijskim subjektima koji ispuštaju tehnološke otpadne vode u okoliš. U tom Izvještaju navodi se da ArcelorMittal do 31.1.2025. nije dostavio ni izvještaj ni dinamički plan. Prije izdavanja okolinske dozvole potrebno je ispuniti ovu obavezu iz Uredbe.

U poglavlju 3.5 na strani 166 Zahtjeva navedeno je da nisu dostupni podaci o kvalitetu zemljišta na lokaciji pogona i postrojenja AMZ. Bez tih podataka nije moguće planirati i provesti mjere remedijacije predviđene članom 84 Zakona o zaštiti okoliša FBiH (15/21). Potrebno je prilikom izrade okolinske dozvole zahtijevati provođenje tih mjerenja u razumnom roku.

U poglavlju 3.6 na strani 167 Zahtjeva na više mjesta navodi se „privremeno odlaganje“. Potrebno je definisati rok do kojeg se neko odlaganje smatra privremenim, jer se otpad „privremeno“ odlaže već duže od deset godina.

U poglavlju 4. na strani 176 Zahtjeva treba dodati nedostajuće podatke o opremi za smanjivanje i kontrolu emisija. Pored čvrstih čestica, potrebno je dodati i ostale relevantne zagađujuće materije. Posebno je problematičan sistem sekundarnog otprašivanja na BOF čeličani i DHD sistem (Gazočistka) zbog čijeg se lošeg funkcionisanja svakodnevno javljaju vidljive emisije. Mjere 59 i 67 prethodne okolinske dozvole nisu sprovedene i nije utvrđen stepen zahvata dimnih plinova na čeličani.

Rezultat neprovođenja mjera za smanjenje emisija na Gazočistki može se vidjeti na priloženim fotografijama.

U poglavlju 6 na strani 201 Zahtjeva nabrojane su 44 mjere koje je potrebno provesti da bi se ostvarila primjena najboljih raspoloživih tehnika (NRT). Potrebno je uporediti te mjere s mjerama propisanim

Udruženje građana "Eko Forum" Zenica

Talića brdo 11, 72000 Zenica, JIB: 4218656990007

Kontakti: +387 32 40 50 50 info@ekoforumzenica.ba

www.ekoforumzenica.ba

Implementacioni partneri:

Finansira
Evropska unija

Mreža Aarhus centara za Zelenu agendu i zaštitu okoliša

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

prethodnom okolinskom dozvolom, odnosno da li su mjere iz prethodne okolinske dozvole bile provedene u zadatim rokovima, kao i razloge za neprovođenje mjera.

Prijedlog programa za unapređivanje rada pogona/postrojenja u cilju zaštite okoliša u poglavlju 7 na strani 207 Zahtjeva treba uporediti s mjerama propisanim prethodnom okolinskom dozvolom, odnosno da li su mjere iz prethodne okolinske dozvole bile provedene u zadatim rokovima, kao i razloge za neprovođenje mjera. Samo kao primjer, mjera 17 iz Zahtjeva (uraditi plan mjera energetske efikasnosti) prolongira se do 30.6.2026 a trebala je biti provedena kao mjera 23 iz prethodne okolinske dozvole do kraja 2022. godine.

Mjera 35 iz Zahtjeva (mjere za smanjivanje difuznih emisija na BOF čeličani) planira se za realizaciju do kraja 2028. godine, a prethodnom okolinskom dozvolom trebala je kao mjera 67 biti okončana do kraja 2023. godine.

Mjera 30 iz Zahtjeva (smanjenje emisija na Gazočistki) planirana je za kraj 2030. godine, a u okolinskoj dozvoli ista ta mjera bila je predviđena kao mjera 58 s rokom završetka do kraja 2025. godine.

Mjera 105 iz prethodne okolinske dozvole nije sprovedena i nema je u prijedlogu novih mjera. Tom mjerom bilo je planirano pošumljavanje svih slobodnih površina drvenastim vrstama u industrijskom krugu na prostoru između nove toplane i krajnje sjeverne tačke kruga AMZ i industrijske ograde u skladu sa posebnim planom pošumljavanja i ozelenjavanja kao i održavanje svih zelenih površina u cilju ublažavanja uticaja emisija buke i prašine na okoliš i stambenu zonu. Rok za pripremu Plana bio je kraj 2022. godine, a za implementaciju Plana 2022/2023 godina. Ta mjera nije provedena.

Predloženi rokovi za mjere vezane za upravljanje otpadom (30.6.2026) su neprihvatljivi jer su to mjere koje su trebale biti realizovane do kraja 2023. godine prema prethodnoj okolinskoj dozvoli.

Isti komentari odnose se i na sve ostale mjere, koje obrađivač Zahtjeva mora detaljno obraditi prije izrade nacrtu nove okolinske dozvole.

Nije provedena finansijska procjena predloženih mjera programa (strana 217 Zahtjeva) i za sve mjere su navedene vrijednosti od 0 KM ili „prema predračunu“. Takav pristup pokazuje neozbiljnost operatora i očiglednu namjeru da se te mjere nikad ne sprovedu. Mora se izvršiti barem gruba finansijska procjena tih mjera, uključujući i mjere koje nedostaju a tiču se remedijacije prema članu 84 Zakona o zaštiti okoliša.

Predlažemo da se Zahtjev dopuni nedostajućim informacijama kako je prethodno navedeno, da se organizuje javna rasprava (a ne samo javni uvid), da se pokrene odgovornost operatera za neprovođenje mjera iz prethodne dozvole, i da se tek nakon toga krene s izradom nacrtu nove okolinske dozvole.

S poštovanjem,

Predsjednik udruženja
Zlatan Alibegović

Udruženje građana "Eko Forum" Zenica

Talića brdo 11, 72000 Zenica, JIB: 4218656990007

Kontakti: +387 32 40 50 50 info@ekoforumzenica.ba

www.ekoforumzenica.ba

Implementacioni partneri:

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

cee
centar za ekologiju i energiju

Centar za
životnu sredinu

dinarica